

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

De III. Præcepto Decalogi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

vit de Deo, vel si cogitavit, non cogitavit de promissione facienda Deo, sed solum habuit intentionem honorandi B. Virginem, & illi soli se obligare; votum non est reservatum. Gobat. tom. 3. de voto num. 21. §. 27. quia non est verum votum. verum namque votum est promissio facta Deo & cultus latria; dictum autem votum est cultus hyperdulie: v. num. 269.

2018 At, in dubio [ait Gobat] præludendum est, promissionem esse factam Deo; quia ita regulariter fit. Unde promissio facta alicui Sancto, non est proprie votum, nisi promittatur Deo, de implendo, quod Sancto promittitur. At quia vulgò, & secundum communem usum vocatur votum, cadit supra illud privilegium commutationis, dispensationis, &c.

De voto agunt Scotus in 3. d. 39. q. un. lit. O. in 3. d. 37. q. un. lit. A. d. 38. q. un. lit. A. B. C. Mastrius dis. 11. q. 3. n. 59. Bonac. tom. 2. pag. 278. Joan. la Cruz. pag. 29. Bufem. lib. 3. tr. 2. c. 3. Mendo in Epi. ver. votum. Aloza ver. votum. Cleric. cap. 46. Castropal. Tancr. Leander Ant. à Spir. Sanct. & Fagnanus sæpè citatus

DE III. PRÆCEPTO DECALOGI.

Sabbata Sanctifices.

2019 **I**n veteri Testamento erat Divino cultui designatus dies Sabbati, qui in novo fuit abrogatus, & pro eo ab Ecclesia institutus dies Dominicæ, Item præcepto ecclesiastico sunt assignata alia festa Domini, atque Sanctorum. Hoc præceptum præcipit cessionem ab operibus servilibus, à medio noctis antecedentis usque ad medium noctis sequentis, & obligat sub mortali: v. num. 166.

2020 Opus servile dicitur, quod spectat

principaliter ad laborem corporis, & ter fit ab operariis, ac servis, & licet præcipue à dominis, potius fit à servis: ut arare, & agere, & alia artis mechanicæ opera, quæ laborem corporis solum requirunt.

2021 Ultra hæc sunt jure Canonico sub mortali prohibita quinque opera servilia, seu actus forenses: Mercatum, civile, aut criminale, juramentum prædicti omnis processus, & actus judiciales, nisi illis, qui ob pietatem fiunt.

2022 Quoad mercatum, attendenda est consuetudo locorum: Clericus c. 7. Item testes possunt examinari die festi, si juramentum sit datum die præcedenti, & causa expeditio imminet ob bonam communem. Clericus cit. num. 37. & jure amicabiliter partes componere.

2023 Ars liberalis dicitur, quæ præcipue spectat ad animum: ut organa pulchre reas agere, digladiare, &c.

2024 Inter opera servilia, & artes liberes, sunt opera media, quæ non prohibentur, etiam si fiant ob lucrum, ut venari, pueri, iter agere, &c.

2025 Comediæ non sunt opera servilia. In aliquibus tamen locis, uti Romæ, quibusdam sunt prohibentur; quia illæ, & similia, maxime animum à Deo avertunt, & quæ debent erga eum occupari.

Die festo pugnare non est peccatum mortale n. 4. quia non est opus servile.

2026 Qui pluribus diebus festis per opus cum tempore opus servile exercet, non peccat mortaliter, etiam si modica illa simul modeste tempus constituent, quia præceptum affixum diei adeoque opera illa non committuntur moraliter; bene verò, si eodem festo per interpolatas vices parva opera exerceret, quæ simul constituent quantum ad notabilem temporis.

non peccat mortaliter, quia est causa, ut
plures succellivè laboret, etiam si totum
tempus occupent, dimmodo singuli per modi-
cum tempus laboraverint; quia opus unius
non continetur mortaliter cum opere alterius,
sicut non peccat mortaliter operarii
laborantes, ita nec dominus præcipiens
esse laboratorem.

2017 A peccato excusat, 1. consuetudo:
si forte excusantur Barbitonfores, & in plu-
ribus locis Nundinae, 2. Utilitas, nempe ti-
menda vitandi magnum lucrum, 3. Necessi-
tas, sive communis, sive privata, propria,
vel alteri, v. gr. si sine gravi incommodo,
detrimento, aut periculo opus omitti non
possit, 4. Pietas in Deum, ut Templum ver-
terea facies parietis ornare, minimè illis
solent. Nec licet parietes fabricare, &c.
ubi necessitas urgeat. Si causa sit dubia, pe-
tenda est dispensatio ab Episcopo. Cujus
auctoritas est petenda in causa necessitatis
in rebus publicis.

2018 Hinc excusantur pistores, Macallarii
Piscatores, Instruatores pontium, viarum,
Utiq; non patiuntur, Cogumari, &c.
Lacuum, Thunnorum, &c. qui certo tantum
tempore id possunt. Vendematores tempo-
re vitæ. Sartores pro rebus necessariis in
tempore funeribus, &c. si aliter satisfacere non
possunt. Agricola, si laborent ad præcavendum
damnum ob pluviam, aut tempus, quod prævi-
dent. Nautici pendentes à ventis. Coctores cal-
idæ, &c. quos opus inceptum non potest sine
labore interrupti. Servi, & serva coacti à domi-
no laborant, qui tamen debent illos deserere,
si præter coningat. Idem rescientes suas
vires, si alius diebus non possint. Pauperes, &
eremici, qui suam familiam alere non valeant,
si laborant, si sine scandalo faciant. Commu-
niter.

2019 Cæterum pro nuptiis, & aliis causis,

quorum executio est in libertate dominorum
omnino curare debent domini, ut vel execu-
tionem negotii post tot dies postponant, vel
operariorum laborem per tot dies anticipent
quod sufficit, ut dies festivi medii vacent
alioquin eos à peccato mortali non excuso,
bene verò, si sine gravi incommodo nec post-
ponere, nec uti supra anticipare valent.

2030 Denique à mortali excusat parvitas
materie: talis erit, si labor unam, aut duas
horas non excedat.

2031 Licitum est docere, scribere, & trans-
cribere etiam pro pretio; quia non sunt
opera servilia, sed liberalia. Nec pretium
facit opus esse servile, si ex se tale non sit
Sicut econtra, non licet facere opus servile
gratis; quia per hoc non cessat esse opus
servile.

Plures inter liberalia comprehendunt pin-
gere; non licet autem colores terere. Simi-
liter licet characteres, seu typos compone-
re, minimè tamen imprimere; quia compone-
re magis exposcit applicationem mentis,
quàm exercitium corporis; unde non est ser-
vile, sed liberale opus quod non valent
efficere servi.

2032 Licitum est iter agere, jumenta duce-
re, canere, sonare; quia servilia non sunt. Item
ad vitandum otium, & recreationis gratia li-
citur venari, aucupari, piscari saltem
in fluminibus, & mulieres accipere, aut alio
modo manibus laborare, ne tota die otio va-
cēt. Mendo in Epit. ver. festi dies n. 6. Itē licet
iter agentibus jumenta suppellectilibus onusta
ducere & ferrariis laminas ferreas pedibus
imponere ob necessitatem.

2033 Probabile est, dominum posse licitè
die festo injungere mæcipio infideli opera ser-
vilia, etiam in sui commodum, sicut quilibet
potest ea injungere infantibus, & perpetuò
amentibus, quia non subjiciuntur legi Ec-
clesiæ,

clesia; & eadem ratione licite potest dominus infideli ministrare carnes die veneris. Ceterum puto standum esse sententiae negativae, si labor mancipii sit incommodum ipsius domini, quia tunc servus laborat, ut instrumentum domini, adeoque moraliter domino opus servile imputatur. Diana p. 5. r. 14. r. 7. famulos laborantes diebus festis iussu domini peccare, si absque gravi detrimento rectificare possint, vel eos deicere. Secus, si grave detrimentum paterentur, v. gr. quia alium non reperirent, cui inservire; tenet Clericatus, c. 52. n. 8. cum S. Ant. p. 2. tit. 9. c. 7. §. ult.

2034 Licitum est advocato die festo informare Judices in scriptis; & civibus convenire ad consilia, ac personas ad officia eligere; quia non sunt opera servilia, nec aliunde prohibita: v. in prop. 52. ab Innoc. XI. damn.

2035 Ex Decl. S. Congr. Rituum 11. Martii 1690. Festum Annunciationis B. Virginis, si contingat feria 6. in Parasceve, transfertur una cum Praecepto, & Officio ad feriam 2. post Dominicam in Albis; unde tunc, & non feria 6. tenentur fideles abstinere à servilibus, & audire factum.

Ex Decl. ejusdem S. C. R. 13. Septemb. 1692. si festum S. Joseph contingat feria 5. Majoris hebdomadae, Officium Sancti est transferendum ad aliam diem juxta Rubricas, praecipuum verò audiendi Missam, & vacandi ab operibus servilibus, non est transferendum, sed servandum eadem feria. 5. Adeoque celebrandae sunt Missae privatae ante celebrationem solitae Missae Conventualis.

Scotus in 3. d. q. 37. qu. unic. lit. D. Mastrius dis. 1. 1. q. 4. n. 71. Bonac. tom. 2. pag. 327. Joana Cruz. pap. 47. Tamb. 20. 1. lib. 4. c. 3. Leander 10. 3. r. 1. Bufemb. lib. 3. r. 3. dub. 1. Mendo, & Clericatus citati,

DE IV. PRÆCEPTO DE ALOGI.

Honora Patrem tuum, & Matrem

2036 Filii, & subditi respectu tenentur parentibus, & superioribus, amorem, reverentiam, & obedientiam: ita ut, si in his graviter delinquant, peccent mortaliter, & debeant confessione circumstantiam aperire, contrahunt malitiam specie distinctam, & peccant contra pietatem. Pietas est cum respectu Parentes, Patriam, & Conspicuos.

2037 Filius mortaliter contra amorem patris, si parentibus signa odii ostendat, contumaciam, aut grave malum illis exoptet, necessitate corporali, aut spiritali urgente, & non subveniat: v. n. 179. 4. Si caritas, eorum vota, legata, & testamenta implent.

2038 Contra reverentiam, 1. contumeliosus, & c. graviter offendat, & etiam leviter percussit. Imò etiam pro ad percipiendum deliberat elevet, & percipere agnoscere nolit, & despiciat. Si per justam causam nolit eos apud se habere, & exterius se nosse dissimulet, modo ut non in talibus parentibus non sunt rationabiliter invidi, 4. Si in foro externo etiam de vermine accuset, excepto crimine heresiae, graviter Patria, & Conspicuos in Privilegiis tom. 2. n. 268.

2039 Contra obedientiam, si in obsequio bonos mores, & gubernationis omnes spectantes ubi res gravis est, sit inobediens, 2. Si in